

ПРАВИЛА ПОХОДЖЕННЯ

ТРЕНІНГ ДЛЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

03.06.2026
КИРИЄВСЬКИЙ ОЛЕГ
ПАНАХІД ОЛЕНА

Implemented by:

ХТО МИ?

Посібник GIZ EasTnT

Автори посібника з питань преференційного походження для МСБ України, Молдови та Грузії

Посібник USAID

Автори посібника з питань походження у співпраці з USAID

Перша діагональна кумуляція

Супроводжували перше застосування діагональної кумуляції в Україні

Робочі групи з вступу до ЄС

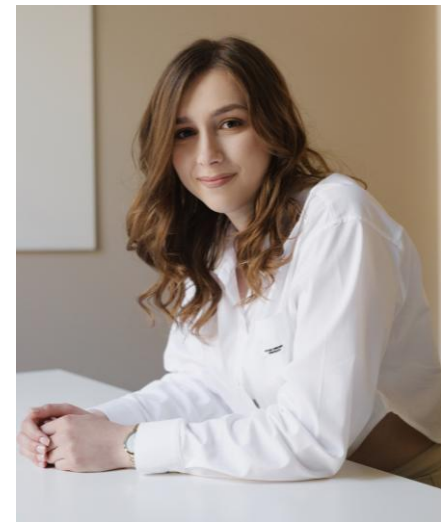
Залучені до двох робочих груп щодо розділів «Митний союз» та «Вільний рух товарів»

Тренінги USAID / NUCC / SIPPO / EBA / GIZ

Провели тренінги для бізнесу з питань преференційного походження

Практика EUR.1 та статусу схваленого експортера

Супроводжували десятки компаній в отриманні EUR.1 та статусу схваленого експортера

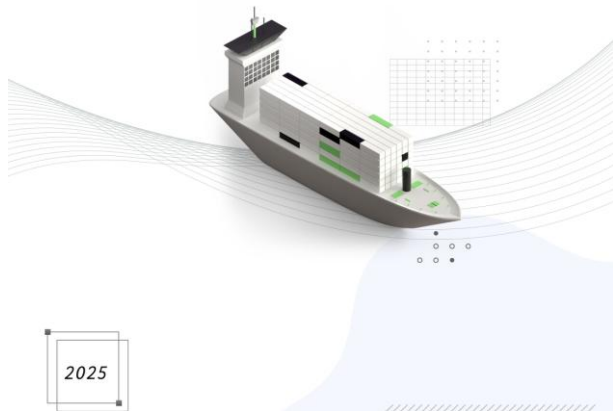

НАШ ПОСІБНИК

ПОСІБНИК

З НАБУТТЯ ПРЕФЕРЕНЦІЙНОГО
ПОХОДЖЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ
ДЛЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО
БІЗНЕСУ В ГРУЗІЇ, МОЛДОВІ
ТА УКРАЇНІ

Ключові теми посібника:

- 1 Правила преференційного походження в рамках ПЕМ Конвенції
- 2 Кумуляція: двостороння, діагональна, повна
- 3 Докази походження: EUR.1, декларація постачальника
- 4 Статус схваленого експортера
- 5 Цифрові інструменти для визначення походження
- 6 Практичні кейси та всі посилання

Посилання:

<https://storage.googleapis.com/b2match-as-1/5ngMxSh2YNcoQRmU6fTgVk4h>

Преференційне походження

Статистичні дані (на 27.05.2026)

1 588 320

сертифікатів EUR.1
видано

367

статусів схваленого
експортера

МЕТОДОЛОГІЯ ТРЕНІНГУ

1

Ми теж не знаємо всього. Тому сподіваємось, що цей тренінг не перетвориться в наш монолог

2

Прийти до спільного знаменника в проблемних питаннях практики підтвердження походження. Ваш досвід – теж частина тренінгу

3

Розібратись у механізмах, які рідко використовуються: повна кумуляція, замінні сертифікати, вагові критерії, відокремлення від обліку тощо

Для чого ми (ви) тут?

Очікування від тренінгу?

Програма тренінгу

1

Вступ до преференційного походження та Конвенції ПЄМ

2

Правила визначення походження для ваших товарів

3

Кумуляція — матеріали з країн-партнерів

4

Як підтвердити походження (EUR.1, декларація, схвалений експортер)

5

Цифрові інструменти для визначення походження (live)

6

Інтерактивний воркшоп: практичні кейси та Q&A

Модуль 1. Вступ до преференційного походження та Конвенції ПЄМ

Що таке походження

Походження товару — це його "економічна національність", тобто країна, де товар був вироблений, отриманий або суттєво перероблений.

- Походження = **економічна національність**
- Визначається місцем виробництва або суттєвої переробки
- Дає певні **пільги**: знижене або нульове мито

Бавовна: вирощена в Малаві mw
Тканина: виткана в Південній Африці
za
Фарбування: Південна Африка za
Друк: Південна Африка za
Нитки: з Пакистану pk
Гудзики: з Індії in
Розкрій на частини: в Південній
Африці za
Збірка: Малаві mw

Участь беруть багато країн, але товари
можуть **набути походження лише
одної**

Правила походження
потрібні, щоб визначити
країну походження
товарів

Котонові піжами

Непреференційне походження

-
- **Визначення режиму найбільшого сприяння (а отже і пільгове мито) - Митний Кодекс + СОТ**
 - **Анти-демпінг**
 - **Квоти**
 - **Статистика**
 - **Made in**
 - **Нетарифні обмеження**

Непреференційне походження. Україна

Правила походження, визначені в МК України + підзаконному акті, який встановлює критерії переробки для товарів окремих товарних позицій згідно з УКТЗЕД

Сертифікат про походження загальної форми

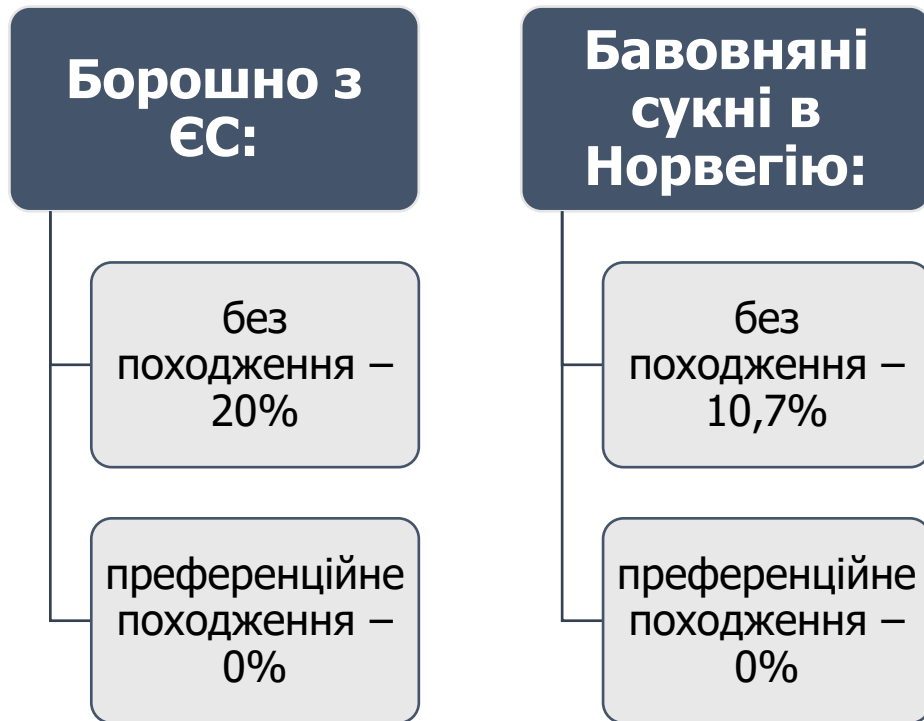
Орган видачі сертифікатів про походження: Торгова Промислова Палата (регіональна + центральна)

1. Goods transported from importer's business name, address, country		Reference No. A			
2. Goods transported to consignee's name, address, country		GENERALIZED SYSTEM OF PREFERENCES CERTIFICATE OF ORIGIN (Combined declaration and certificate) FORM A			
3. Means of transport and route (as far as relevant)		4. For official use			
5. Name, type	6. Marks and numbers of packages	7. Number and kind of packages; description of goods	8. Origin (indicate date when certified)	9. Other origin (if other country)	10. Number and date of issuance
11. Certification It is hereby certified, on the basis of evidence submitted, that the declaration by the exporter is correct.		12. Declaration by the exporter The undersigned hereby declares that the above details and statements are correct, that all the goods were produced in _____ (country) and that they comply with the origin requirements specified for these goods in the preferential system of preferences for goods imported to _____ (importing country).			
Place and date, signature and stamp of certifying authority		Place and date, signature of Customs authority			

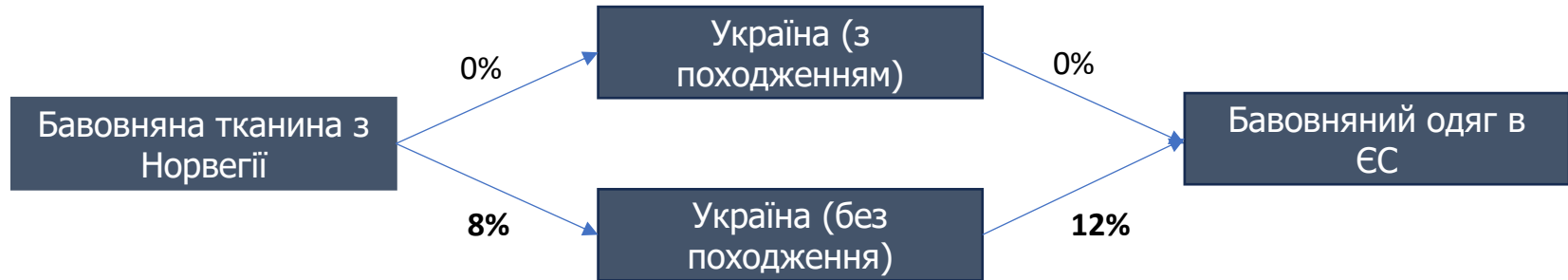
Преференційне походження

-
- У конкретній угоді про вільну торгівлю
 - Визначає преференційну (знижену) ставку мита
 - 19 торговельних партнерів
 - Необхідно виконати правила набуття походження згідно угоди

Преференційне походження. Приклади

Що дають преференційні ставки мита

Короткий підсумок

Як визначити ставку ввізного мита. Всі партнери

✓ Rules of origin facilitator

EXPORT FROM

1 selected

IMPORT TO

Ukraine

PRODUCT NAME OR HS CODE

2204210600 - Wine of fresh grapes, incl. fortified wines, and grape n

Exporters: Georgia

Total 2 Agreements ▾

FILTERS

In force ☒Roo Available ☐Non-preferential regime ☐

→

Agreement on
CIS FTA

IMPORT DUTY

4.24%
MFN

* 0%
Preferential

DOES MY PRODUCT QUALIFY?

☒ IN FORCE

☐ SIGNED

☐ IN NEGOTIATION

Як визначити ставку ввізного мита. Українські ресурси

✓ Інтегрований митний тариф

Інтегрований митний тариф

Довідка про тариф та нетарифне регулювання по коду товару за УКТ ЗЕД

Код УКТ ЗЕД: 0405109000

Шукати

Найменування товару за УКТ ЗЕД

Перехідні таблиці версій товарної номенклатури

Тариф

Ввізне мито

Зменшене ввізне мито (угоди про вільну торгівлю)

Податок на додану вартість

Додаткові вимоги до товарів

Вилучення з угод про вільну торгівлю

Тариф

Ввізне мито

Зменшене ввізне мито (угоди про вільну торгівлю)

Митний союз Князівства Ліхтенштейн та Швейцарської Конфедерації

Код товару 0405 10 90 00

Тип ставки Процентна з митної вартості

Пільгова 10%

Повна 10%

Діє з 01.01.2023, Закон від 19.10.2022 № 2697-IX "Про Митний тариф України"

Код товару 0405 10 90 00

Тип ставки Процентна з митної вартості

Тільки для країн Митний союз Князівства Ліхтенштейн та Швейцарської Конфедерації

Пільгова 10%

Діє з 01.01.2025, Лист Державної митної служби від 28.11.2024 № 15/15-03-02/18266 "Про графіки зниження ввізних та вивізних (експортних) мит"

Діє до 01.01.2026, Лист Державної митної служби від 28.11.2024 № 15/15-03-02/18266 "Про графіки зниження ввізних та вивізних (експортних) мит"

✓ Довідник MD OFFICE

Довідка по товару 2204 10 15 00 на 14.10.2025

Додаткові одиниці виміру: Літр (l12)

Коди відповідності в "УКТЗЕД 2020": 2204 10 15 00

Напрямок переміщення: ВВЕЗЕННЯ ВИБІЗ ТРАНЗИТ

Найменування товару

Товар: 2204 10 15 00 (посилання по коду)
(з 16 по 24) Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його заміники; продукти, з винством та без винисту нікотину, призначені для вдихання без горіння нікотинівмісні продукти, призначені для забезпечення надходження нікотину в тіло людини
Алкогольні та безалкогольні напої і оцет
Вина виноградні, включаючи вина кріплені; сусло виноградне, крім того, що включено до товарної позиції 2009:
- вина ігристі;
- - із захищеним найменуванням за походженням (Protected Designation of Origin, PDO);
- - - Просекко (просекко)

Митні платежі на 14-10-2025

Ввізне (імпорту) мито
Мито, що стягується митницею, являє собою податок на товари та інші предмети, які переміщуються через митний кордон України.
Ввізне мито нараховується на товари та інші предмети при їх ввезенні на митну територію України.
Пільгова/повна 1.500 EUR за літр
Документ: № 2697-IX від 19-10-2022 Закони України "Про Митний тариф України"
Діє: з 01.01.2023

Ввізне мито (Вільна торгівля з країнами ЄАСТ)
Код преференції - 403.
Ст. 17 Протоколу про правила визначення походження Угоди від 24.06.2010;
Діє вимога "прямого транспортування", (ст. 14 Протоколу про правила визначення походження Угоди від 24.06.2010);
Преференція може бути застосована за умови подання одного з таких документів:
(a) сертифікат із перевезення товару EUR-1; або
(b) сертифікат із перевезення товару EUR-MED; або
(c) "декларація походження" або "декларація походження EUR-MED" (напис встановленого зразка, зроблений експортером на інвойсі або іншому товароупровідному документі).
Пільгова 0.000 %

Як визначити ставку ввізного мита. ЄС-Україна

✓ Access2Markets

 My Trade Assistant
Goods + ROSA (Rules of Origin Self-assessment tool)

 [How to use this form](#)

Product name or HS code

Export country *

Destination country *

* mandatory field

GEN	General duty rate	10%
	Tariff applicable to 56 countries and territories	
MFN	Most Favoured Nation rate	10%
	Tariff applicable to 179 countries and territories	
EU	EU preferential rate	0%
	Tariff applicable to 27 countries and territories	
	Check if your product is originating and can benefit from this preferential rate with the Rules of origin self-assessment tool (ROSA)	

**Визначте ставку мита для Вашого товару із застосуванням
цифрових інструментів при:**

- імпорті з ЄС**
- експорті в ЄС**

Чому це важливо для вашого бізнесу?

Пряма економія

Преференційна ставка замість базової MFN

Конкурентна перевага

Ваш покупець у ЄС платить менше мита, ніж із товаром без преференції. Ви дешевші за конкурентів з третіх країн.

Доступ до ринків

Без підтвердженого походження — немає доступу до пільгових ставок ні в ЄС, ні у Швейцарії, ні у Великій Британії.

Конвенція ПЄМ

-
- 25 учасників: ЄС, країни ЄАВТ (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія), Албанія, Алжир, Боснія і Герцеговина, Грузія, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Косово, Македонія, Марокко, Молдова, Палестина, Сербія, Сирія, Туніс, Туреччина, Україна, Фарерські острови та Чорногорія

- 2018 – UA є учасником

- Мета: ідентичні правила преференційного походження товарів

ХРОНОЛОГІЯ ПЕМ КОНВЕНЦІЇ — ВЕРСІЇ ТА ПЕРЕХІДНИЙ ПЕРІОД

2012–13

Оригінальна Конвенція

Підписана, набула чинності з 01.05.2012. Замінює протоколи в УВТ через «dynamic link» (або в тексті)

2021

Альтернативні правила

Спрощені правила як проміжний крок — застосовувались паралельно у деяких угодах до набуття чинності нової редакції.

07.12.2023

Рішення Спільного Комітету № 1/2023

Прийняті оновлені правила.

01.01.2025

Набуття чинності переглянутою Конвенцією

Нові правила почали застосовуватись із «динамічними» угодами.

2025 (весь рік)

Перехідний період

До 31.12.2025 - обидва набори правил могли застосовуватись

Динамічність УВТ з Україною

Україна – ЄС

Стаття 1

Правила походження, що застосовуються

1. З метою імплементації цієї [Угоди](#) застосовуються [Доповнення I](#) і відповідні положення [Доповнення II](#) до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження (далі - Конвенція), які може бути згодом змінено та опубліковано в Офіційному віснику Європейського Союзу.

Україна – ЄАВТ

В угоді про вільну торгівлю просто прописані всі положення Конвенції ПЄМ. Підстава застосування оновлених правил – **зміни в УВТ**.

ТИПИ УГОД ЗА МЕХАНІЗМОМ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВИЛ ПЕМ

Від типу посилання залежить — чи автоматично застосовуються оновлені правила

ДИНАМІЧНІ УГОДИ

автоматичне оновлення

Протокол про правила походження містить динамічне посилання на чинну редакцію Конвенції ПЕМ. Якщо Конвенція змінюється — нові правила застосовуються автоматично без необхідності вносити зміни до самої угоди.

Угоди з динамічним посиланням:

ЄС

Молдова

Північна Македонія

НЕДИНАМІЧНІ УГОДИ

потребує змін до угоди

Протокол або посилається на стару редакцію Конвенції, або містить її текст безпосередньо. Для застосування оновлених правил необхідно вносити зміни до самої угоди.

Угоди без динамічного посилання:

ЄАВТ

Текст Конвенції вставлений в угоду

Грузія

Посилання на стару редакцію Конвенції

Ізраїль

Посилання на стару редакцію Конвенції

Чорногорія

Текст вставлений в угоду; правила достатньої переробки відрізняються від Конвенції ПЕМ

Велика Британія

Не є стороною Конвенції; протокол посилається на редакцію ПЕМ, чинну на момент підписання угоди

УГОДА УКРАЇНА-ЄАВТ: ЗМІНИ ДО ПРАВИЛ ПОХОДЖЕННЯ

Рішення Спільного Комітету від 8 квітня 2025 р. — зміни до УВТ та двосторонніх угод про сільське господарство

Чинна УВТ Україна-ЄАВТ не містить посилання на Конвенцію ПЄМ – її текст просто продубльовано у Протоколі про правила походження. Тому оновлена Конвенція не могла застосовуватись між Україною та ЄАВТ, хоча вже діє у відносинах Україна-ЄС та ЄС-ЄАВТ. Спільний Комітет ще в квітні 2025 р. прийняв рішення про зміни, але станом на початок червня 2026 р. вони ще не набрали чинності.

Протокол про правила походження	Двосторонні угоди про сільське господарство
Динамічне посилання Додатково: запроваджується можливість видачі EUR.1 в електронній формі.	Зміни знімають обмеження на двосторонню кумуляцію: наприклад, при транзиті через ЄС більше не вимагатиметься non-manipulation.

Хронологія набрання чинності

08.04.2025	01.01.2026	Червень 2026
Рішення Спільного Комітету	Запланована дата набрання чинності	Зміни ще не набрали чинності

УГОДА УКРАЇНА–ЧОРНОГОРІЯ: ЗМІНИ ДО ПРАВИЛ ПОХОДЖЕННЯ

Поточний стан: текст правил походження вставлений безпосередньо в Угоду про вільну торгівлю (Додаток II). При цьому правила достатньої переробки відрізняються від тих, що містяться в Конвенції ПЄМ.

Що змінює Протокол

Протокол замінює Додаток II до Угоди про вільну торгівлю у частині, що стосується правил походження.

Замість вставленого тексту — динамічне посилання на чинну редакцію Конвенції ПЄМ.

Після набрання чинності правила достатньої переробки автоматично приводяться у відповідність до оновленої редакції Конвенції

Хронологія

Грудень 2025	Березень 2026	Очікується
Підписання Протоколу	Подання на ратифікацію	Ратифікація та набрання чинності

УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ УКРАЇНА–ТУРЕЧЧИНА

Підписана у 2022 р. · подана на ратифікацію у 2023 р. · очікує розгляду Верховної Ради

Очікує ратифікації

Динамічне посилання на ПЄМ

Основні параметри угоди

Дата підписання	2022 р.
Подано на ратифікацію	2023 р. — Кабінет Міністрів подав до Верховної Ради
Поточний статус	Очікує розгляду Верховною Радою України
Правила походження	Протокол містить динамічне посилання на Конвенцію ПЄМ
Версія Конвенції	Після ратифікації - автоматично застосовується оновлена редакція

Модуль 2. Правила визначення походження для ваших товарів

III правила набуття походження:

I. повністю отриманий товар в країні експорту

II. достатня переробка (обробка)

III. кумуляція походження

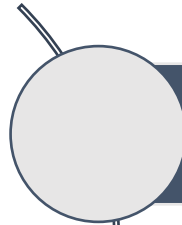
Правило I: Повністю вироблено в країні — перелік категорій

Товари вважаються «повністю виробленими», якщо їх отримали або виробили цілком в одній країні:

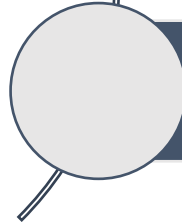
- Рослини та рослинні продукти, вирощені або зібрані в країні (зернові, овочі, фрукти, квіти)
- Живі тварини, народжені та вирощені в країні
- Продукти від живих тварин: молоко, яйця, мед — якщо тварини вирощені в країні
- Корисні копалини та мінеральні речовини, видобуті на суші або морському дні країни
- Продукти полювання та рибальства в межах країни або її виключної економічної зони
- Продукти морського рибальства суднами під прапором країни та зареєстрованими в ній
- Відходи та брухт від виробничих операцій та споживання всередині країни
- Товари, вироблені виключно з матеріалів категорій вище

II. ПРАВИЛО ДОСТАТНЬОЇ ПЕРЕРОБКИ*

Дві умови

Операції перевищують мінімальні

Виконується правило достатньої переробки для товарної позиції в Додатку II

***Застосовується в разі використання хоча б одного матеріалу без походження**

МІНІМАЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ З ПЕРЕРОБКИ

Операції для збереження товарів під час транспортування/зберігання

Розкриття та збирання упаковки

Прання, очищення, видалення пилу, окису, мастила, фарби

Прасування або пресування текстилю

Прості операції з фарбування та полірування

Вилущення, фрезерування, полірування зернових і рису

Фарбування/ароматизація цукру; подрібнення кристалічного цукру

Лущення, виймання кісточок з фруктів, горіхів, овочів

Заточування, просте шліфування чи розрізання

Просіювання, сортування, класифікація, підбір товарів

Просте фасування у пляшки, банки, флакони, коробки

Прикріплення/друк етикеток, маркувань на товарах/упаковці

Просте змішування товарів одного чи різних типів

Змішування цукру з будь-яким матеріалом

Просте додавання води, розведення, зневоднення товарів

Просте збирання частин товару або розбирання на частини

Забій тварин

Поєднання двох або більше вищезазначених операцій

Стаття 6 Конвенції

Правило II: Три критерії «достатньої переробки»

Зміна товарної позиції

Матеріали без походження класифікуються в ІНШІЙ товарній позиції (HS 4 знаки) або главі (HS 2 знаки) ніж готовий продукт. Найпоширеніший критерій.

Вартісний критерій

Частка матеріалів БЕЗ походження не перевищує встановленого відсотка від ціни франко-завод
MaxNOM 50% = не більше 50% «чужих» матеріалів.

Специфічна операція

Виконання конкретної виробничої операції незалежно від зміни коду HS. Типово для хімічної, текстильної та харчової промисловості.

 Для одного товару може бути КІЛЬКА альтернативних критеріїв — достатньо виконати будь-який один (або комбінацію, якщо вона прямо зазначена)

Де знайти правило: Додаток II до Конвенції

Правила достатньої переробки

Приклад: йогурти, кефіри, вершки (товарна позиція 0403)

«Стара» Конвенція:

Виробництво, у якому:

- усі матеріали Групи 4 є виробленими цілком в даній країні,
- усі фруктові соки під заголовком 2009 (окрім ананасового, лаймового та грейпфрутового) походять з цієї країни і
- ціна усіх матеріалів Групи 17 не перевищує 30 % ціни на умовах франко-завод

Нова Конвенція:

Виробництво, в якому усі використані матеріали групи 4 мають бути повністю отримані

Звернути увагу!

Це правило поширюється лише на матеріали **без** походження

Правила достатньої переробки

Приклад: соки (товарна позиція 2202)

«Стара» конвенція:

Виробництво:

- з матеріалів будь-якої позиції, окрім матеріалів даного товару, і
- у якому ціна усіх матеріалів Групи 17 не перевищує 30 % ціни на умовах франко-завод

Нова Конвенція:

Виробництво з матеріалів будь-якої товарної позиції, окрім матеріалів даного товару, в якому вага використаного цукру не перевищує 40 % ваги кінцевого товару

Звернути увагу!

Це правило поширюється лише на матеріали **без** походження

II Правило: достатня переробка

Правило толерантності

Було:

матеріали без походження, які не повинні використовуватись - **10 % від ціни товару на умовах франко-завод**

Стало:

матеріали без походження, які не повинні використовуватись у виробництві:

- (а) **15 % ваги нетто** продукту з Груп 2, 4-24, крім перероблених рибних продуктів Групи 16;
- (b) **15 % ціни продукту** на умовах франко-завод, крім продуктів, зазначених у пункті (а).

Звернути увагу!

Правило толерантності не допускає перевищення жодного значення максимального вмісту матеріалів

Як читати специфічні правила

Вкажіть код Вашого товару і ми перевіримо правило

Покрокова інструкція:

- 1 Знайдіть 4-значний HS-код для вашого товару
- 2 Відкрийте Додаток II до Конвенції — знайдіть рядок з вашим кодом або діапазоном
- 3 Прочитайте колонку «Достатня переробка або обробка та визначіть критерій
- 4 Визначте, які матеріали без походження ви використовуєте
- 5 Перевірте, чи виконується правило

Чек-лист вибору правила походження

- 1** Перевірте ваші матеріали.
Чи використовуєте ви у виробництві матеріали без преференційного походження?
- Ні** → Ваш товар може бути «повністю отриманим» (підр. 2.1) або ви можете застосувати кумуляцію (підр. 2.3).
- Так** → Переходьте до кроку 2.
-

- 3** Визначте код вашого товару.
- Знайдіть код ГС вашого готового товару за національним тарифним класифікатором.
-

- 5** Перевірте альтернативні варіанти.
- Якщо в правилі є сполучник «АБО», оберіть варіант, який легше виконати з огляду на ваше виробництво.
-

- 2** Перевірте виробничі операції.
Чи перевищують операції з обробки мінімальні? (підр. 2.2)
- Ні** → Ваш товар не набуде преференційного походження.
- Так** → Переходьте до кроку 3.
-

- 4** Знайдіть специфічне правило переробки.
Визначте правило для вашого товару за кодом ГС та проаналізуйте, що воно вимагає (підр. 2.2):
- ♦ Зміни тарифної класифікації?
 - ♦ Обмеження щодо відсотка ваги або вартості?
 - ♦ Виконання специфічного виробничого процесу?
 - ♦ Комбінації кількох критеріїв?
-

- 6** Використайте додаткові можливості.
Перевірте, чи можете ви застосувати механізми, що полегшують виконання правила:
- ♦ **Кумуляція** – чи можете ви використати преференційні матеріали з країн-партнерів як «власні»? (підр. 2.3)
 - ♦ **Толерантність** – чи можете ви застосувати виняток для невеликої кількості заборонених матеріалів? (підр. 2.2.2)

Модуль 3. Кумуляція

Що таке кумуляція і як вона допомагає бізнесу?

Кумуляція = дозвіл зараховувати матеріали з країн-партнерів як «свої» при визначенні походження

Без кумуляції

Матеріали з ЄС або Молдови вважаються «іноземними». Вони включаються до ліміту матеріалів без походження і можуть перевищити поріг PSR.

З кумуляцією

Матеріали з країн-партнерів ПЕМ (ЄС, Молдова, Грузія, ЄАВТ тощо) вважаються «українськими» при перевірці правила достатньої переробки.

Практичний ефект: виробники, що купують матеріали у партнерів ПЕМ, можуть набути українського преференційного походження навіть при значній частці ЄС-компонентів

Умова застосування: матеріал ПОВИНЕН мати підтверджене походження — декларація постачальника або EUR.1 від постачальника

КУМУЛЯЦІЯ ПОХОДЖЕННЯ — ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

«Все твоє вважаю своїм, а моє — твоїм» · механізм включення матеріалів з країн-партнерів

Обов'язкові умови для застосування кумуляції:

А УВТ між усіма залученими країнами

Б Ідентичні правила походження

Вплив виробничих операцій на результат кумуляції:

Операції	Результат	Приклад
Достатні (перевищують мінімальні)	Товар набуває походження країни переробки	Виробництво вина з молдовського винограду в Україні → укр. походження
Мінімальні (фасування, пакування тощо)	Походження → країна з НАЙБІЛЬШОЮ вартістю матеріалів	Молдовське вино (500 EUR) розлите в Україні (пляшки 100 EUR) → молдовське походження
Жодних операцій (транзит, митний склад)	Товар ЗБЕРІГАЄ первісне походження	Молдовське вино прямо реекспортується через Україну до ЄС → молдовське походження

ДІАГОНАЛЬНА КУМУЛЯЦІЯ

Три обов'язкові умови (на відміну від двосторонньої — додається умова В):

А

УВТ між усіма залученими країнами

А–Б, Б–В, А–В — усі три пари повинні мати угоди між собою

Б

Ідентичні правила походження

Усі країни застосовують одну й ту саму редакцію Конвенції ПЕМ (2012 або 2023)

В

Публікація в матриці ЄК

Офіційна публікація у Журналі серії С — підтвердження можливості кумуляції між конкретними країнами на дату відправлення

Приклад: Україна + Молдова → консервовані персики → ЄС

✓ Як це працює

Українське підприємство виробляє консервовані персики (вода + цукор з України + персики з Молдови) для експорту до ЄС. В матриці ЄК є відмітки для трикутника Молдова–ЄС, ЄС–Україна та Україна–Молдова (на основі оновленої редакції Конвенції ПЕМ). Грузинські персики «кумулюються» → прирівнюються до українських матеріалів → консерви отримують українське преференційне походження для ЄС. Важливо: операції з переробки (консервування) в Україні повинні бути достатніми.

Кумуляція стає неможливою, якщо країни перейшли на різні версії Конвенції (одна — 2012, інша — 2023).

Матриця діагональної кумуляції

Публікується в офіційному Віснику ЄС

	EU	CH (LI)	IS	NO	FO	DZ	EG	IL	JO	LB	MA	PS	SY	TN	TR	AL	BA	KO	ME	MK	RS	MD	GE
UA	R	C	C	C																R		R	C

C – діагональна кумуляція за «старою» редакцією Конвенції
R – діагональна кумуляція за оновленою редакцією Конвенції

ДІАГОНАЛЬНА КУМУЛЯЦІЯ: ФАКТИЧНА СИТУАЦІЯ

**ЄС, Молдова,
Північна Македонія**

- Діагональна кумуляція за оновленими правилами

ЄАВТ, Грузія

- Діагональна кумуляція за «старими» правилами

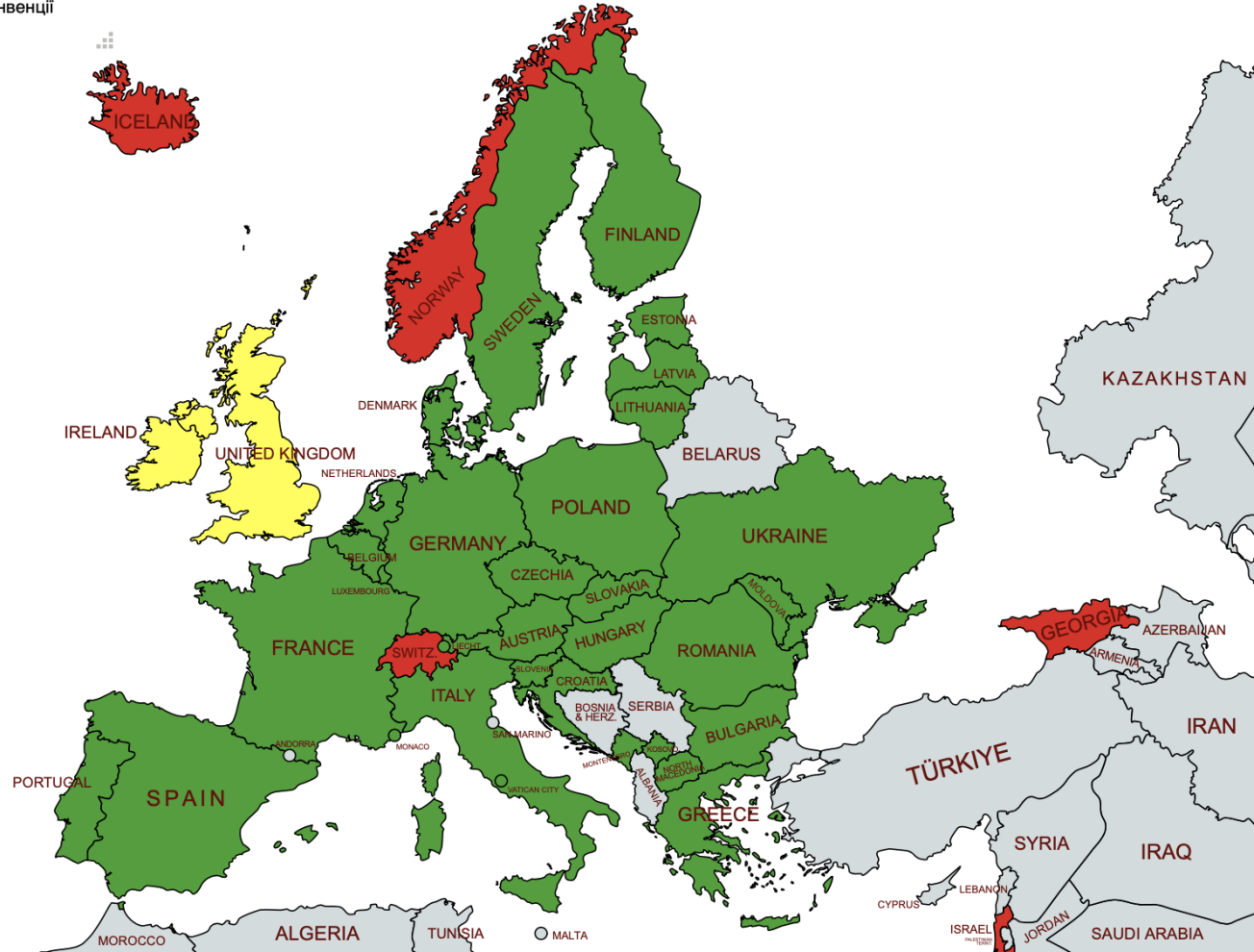
**Сполучене
Королівство**

- Двостороння кумуляція (відсутня кумуляція на матеріали походженням з ЄС)

Чорногорія, Ізраїль

- Двостороння кумуляція згідно УВТ

- Оновлена Конвенція
- Стара Конвенція
- Не є стороною Конвенції

КУМУЛЯЦІЯ ЗІ СПОЛУЧЕНИМ КОРОЛІВСТВОМ — ОСОБЛИВОСТІ

Сполучене Королівство не є Договірною Стороною Конвенції ПЄМ, проте Україна погодилася у своїй двосторонній УВТ з Великою Британією застосовувати правила ПЄМ — тому кумуляція технічно можлива, але на особливих умовах.

Три умови для застосування діагональної кумуляції з ВБ:

1

УВТ між усіма залученими країнами

Наприклад: ЄС–Україна + Україна–ВБ + ЄС–ВБ — усі три угоди мають існувати

2

Ідентичні правила походження

УВТ Україна–ВБ базується на «первинній» редакції ПЄМ (2012 р.). Кумуляція з ЄС можлива, поки ЄС–Україна також застосовує 2012 правила (паралельно з 2023)

3

Офіційне повідомлення від обох держав

Обов'язково перевірити перед застосуванням: Мінекономіки України + Уряд ВБ опублікували відповідні повідомлення щодо кумуляції з ЄС

Обмеження з 2026 р.:

З 1 січня 2026 р. Україна та ЄС перейшли на застосування оновленої редакції Конвенції ПЄМ.

УВТ Україна–ВБ продовжує базуватися на первинній редакції (2012 р.) → правила більше не ідентичні → умова (2) не виконана

ПОВНА КУМУЛЯЦІЯ

Найгнучкіший вид кумуляції: при двосторонній та діагональній — враховуються лише готові преференційні матеріали з країн-партнерів. При повній — також усі виробничі операції, виконані в будь-якій країні зони. Фактично всі країни-партнери, де діє повна кумуляція, розглядаються як ОДНА спільна виробнича територія.

Порівняння типів кумуляції:

Двостороння · 2 країни

Матеріали партнера (A↔B)
→ вважаються власними при виробництві для A або B

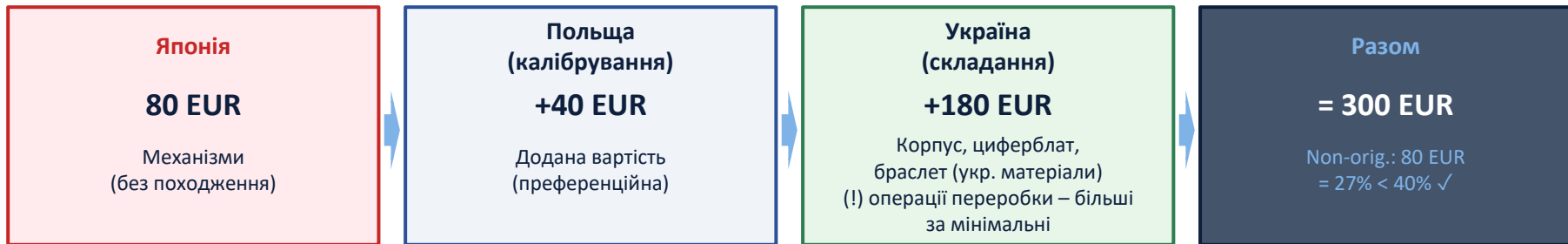
Діагональна · 3+ країн

Матеріали будь-якої з країн зони
→ вважаються власними при виробництві для будь-якої іншої країни зони

Повна · зона в цілому

Операції + матеріали будь-якої з країн зони
→ враховуються в сукупності, навіть якщо самі матеріали ще не набули походження

Приклад: годинники (HS 91.02) — Японія → Польща → Україна → ЄС

List rule для гл. 91: вартість усіх непоходжуючих матеріалів ≤ 40% ціни EXW. Повна кумуляція: польська додана вартість (40 EUR) вважається преференційною → непоходжуючими є лише японські механізми (80 EUR = 27% від 300 EUR) → умова виконана → українське походження.

КЕЙС — КУМУЛЯЦІЯ

УМОВА КЕЙСУ

Українське підприємство виробляє електричні трансформатори (HS 8504) для експорту до ЄС. До складу продукту входять:

Сталеві листи з Польщі	100 EUR	Підтверджене преференційне походження
Мідний дріт з Швейцарії	60 EUR	Підтверджене преференційне походження
Ізоляційний матеріал (власне виробництво України)	40 EUR	Підтверджене преференційне походження
Трансформаторна олія з Сполученого Королівства	30 EUR	Підтверджене преференційне походження

Ціна готового трансформатора: 300 EUR · Правило: вартість матеріалів без походження $\leq$ 40% ціни франко-завод

ЗАПИТАННЯ

1. Які матеріали можна «кумулявати» і чому? Чи є серед них матеріали, кумуляцію з якими застосувати неможливо?
2. Розрахуйте вартість матеріалів без походження після застосування кумуляції. Чи виконується правило?
3. Яке преференційне походження отримає трансформатор? Які докази потрібні від постачальників?

РОЗВ'ЯЗОК КЕЙСУ

Питання 1: Які матеріали можна кумулювати?

Сталеві листи (Польща/ЄС)	✓ КУМУЛЮВАТИ МОЖНА	ЄС і Україна застосовують правила 2023 р. → ідентичні → умова виконана. Матриця підтверджує. Поль. листи = укр. матеріали
Мідний дріт (ЄАВТ)	✗ КУМУЛЮВАТИ НЕ МОЖНА	ЄАВТ застосовує правила 2012 р., Україна і ЄС — 2023 р. → правила НЕ ідентичні → умова Б не виконана → дріт не має походження
Ізоляційний матеріал (Україна)	— КУМУЛЯЦІЯ НЕ ПОТРІБНА	Матеріал власного виробництва → враховується як преференційний без кумуляції
Трансформаторна олія (UK)	✗ КУМУЛЮВАТИ НЕ МОЖНА	UK не є стороною ПЕМ → кумуляція неможлива

Питання 2: Розрахунок непоходжуючих матеріалів після кумуляції

Сталеві листи з ЄС	100 EUR	Преференційний	0 EUR
Мідний дріт з Швеції	60 EUR	Кумуляція неможлива	60 EUR
Ізоляційний матеріал (Укр.)	40 EUR	Преференційний	0 EUR
Трансформаторна олія (UK)	30 EUR	Кумуляція неможлива	30 EUR
			90 EUR = 30% від 300 EUR EXW

Питання 3: 90 EUR = 30% від 300 EUR EXW → менше 40% → УМОВА ВИКОНАНА → трансформатор отримує УКРАЇНСЬКЕ преференційне походження. Для застосування кумуляції потрібні EUR.1 / Декларації-інвойс

КЕЙС: ПЕРЕПРОДАЖ ЕУ-ТОВАРУ ЧЕРЕЗ УКРАЇНУ В МОЛДОВУ

Польська компанія продає автомобільні фільтри (HS 8421, походження ЄС) українському трейдеру за 1 000 EUR. Трейдер розмитнює товар, зберігає на складі та перепродує в Молдову за 1 400 EUR. Жодних виробничих операцій — лише зберігання та перепродаж.

ЗАПИТАННЯ

1. Яке преференційне походження матиме товар при імпорті в Молдову — і чому?
2. Яке правило походження застосовується? Чи впливає різниця в ціні інвойсів на визначення походження?
3. Чи може молдовський імпортер застосувати преференційну ставку?

РОЗВ'ЯЗОК КЕЙСУ

1. Яке походження?

Товар зберігає ПРЕФЕРЕНЦІЙНЕ ПОХОДЖЕННЯ ЄС.

Зберігання та перепродаж — мінімальні операції (ст. 6 Конвенції). При мінімальних операціях походження присвоюється країні з найвищою вартістю матеріалів: ЄС (1 000 EUR) > Україна (400 EUR) → походження ЄС.

2. Яке правило — і що означає різниця в інвойсах?

ПРИХІДНИЙ ІНВОЙС

Польща → Україна

Товар	Фільтри HS 8421
Сума	1 000 EUR
Вартість ЄС-матеріалів	1 000 EUR ← 100%
Додана вартість UA	— (відсутня)

ВИХІДНИЙ ІНВОЙС

Україна → Молдова

Товар	Фільтри HS 8421
Сума	1 400 EUR (+400 EUR)
Вартість ЄС-матеріалів	1 000 EUR ← незмінна
Додана вартість UA	400 EUR (мінімальні операції)
<i>+400 EUR = мито UA + зберігання + маржа</i>	
<i>→ не змінює походження</i>	

3. Чи зберігається преференція?

Так — товар зберігає походження ЄС, між ЄС і Молдовою є УВТ → молдовський імпортер може застосувати преференційну ставку.

Українська митниця видає сертифікат про походження з ЄС із застосуванням принципу кумуляції

Модуль 4. Підтвердження походження

1 Сертифікат з перевезення товарів EUR.1

Видає митний орган

Хто видає: Уповноважені підрозділи митниці України

Коли: На кожну партію товарів — незалежно від вартості та статусу

Строк подачі: Імпортёр подає митниці протягом 4 (10) місяців з дати видачі

Строк розгляду: 8 годин

Вартість: Безоплатно; паперовий бланк встановленої форми

2 Декларація про походження

Оформлює сам експортёр

Що це: Текстова заява на комерційному документі (інвойс, накладна тощо)

Без статусу: Лише для поставок до 6 000 євро

Зі статусом: Схвалений експортёр — будь-яка сума поставки

Ретроспективно: Можна оформити протягом 2 років без додаткових підстав

Відповідальність: Експортёр несе повну відповідальність за правильність

Отримання сертифікату EUR.1 в Україні: покроковий порядок

1

Перевірка правила походження

Перевірте виконання правила набуття преференційного походження

2

Збір документів

Довідки про походження сировини, документація щодо виробничих процесів, калькуляції вартості

3

Заповнення заяви та декларацій

Форми затверджені підзаконним актом України; зазначте виконання правила набуття походження

4

Подача до митниці

До уповноваженого підрозділу митниці — у паперовій або електронній формі

5

Рішення митниці

Перевірка документів та видача EUR.1 на бланку встановленої форми. Строк: 8 годин

6

Передача імпортеру

Імпорттер подає EUR.1 митниці протягом 4 (10) місяців для застосування преференцій

Строк розгляду в Україні

8 годин

Електронна подача

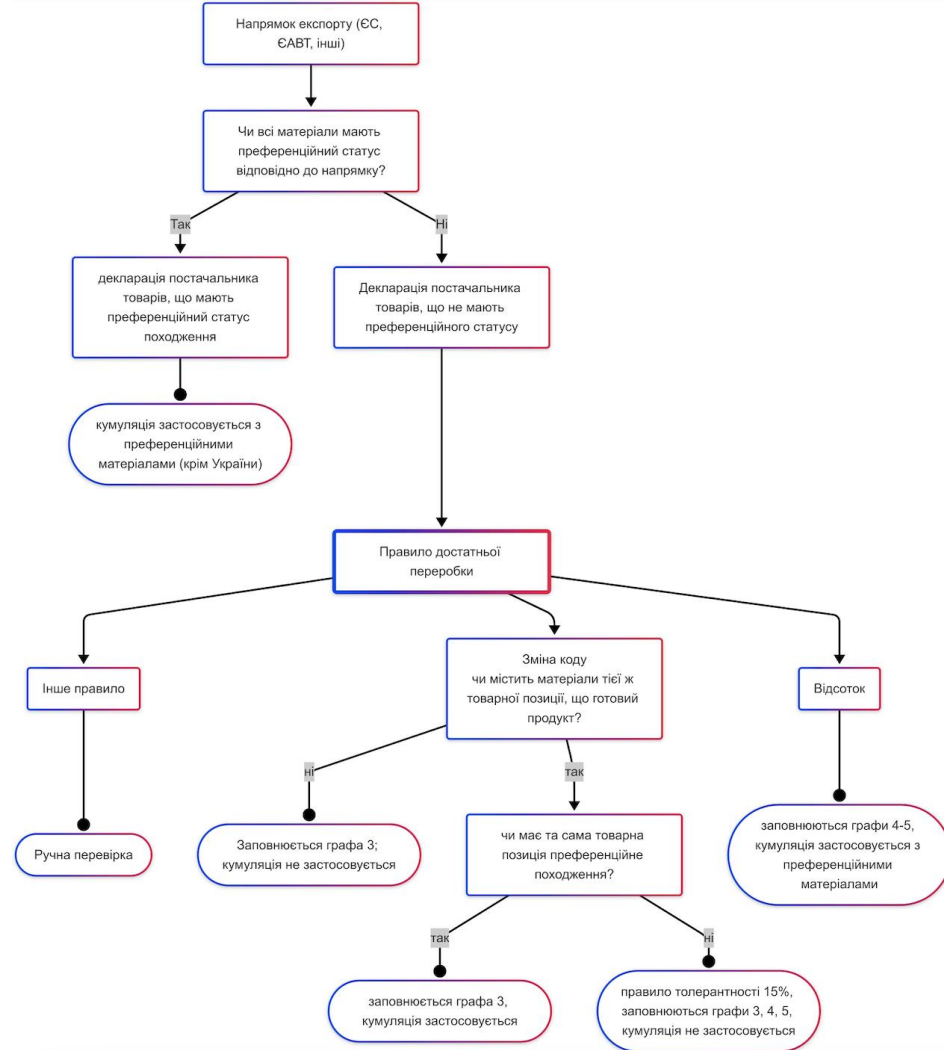
Документи можна подавати в електронній формі. Видача сертифікатів — безоплатно

Перспектива — е-сертифікат EUR.1

Україна та ЄС ведуть переговори щодо онлайн-сервісу перевірки. Конвенція ПЄМ (2024) передбачає перехід до електронних сертифікатів

Декларація постачальника (виробника) товарів:

- що мають преференційний статус
- що не мають преференційного статусу

Ретроспективний сертифікат EUR.1 та Дублікат: у чому різниця?

Ретроспективний сертифікат EUR.1

Коли:

Сертифікат не був отриманий до / під час експорту, або не прийнятий митницею країни імпорту

Строк:

Протягом 2 років після здійснення експорту

Умова:

Необхідно обґрунтувати причину — відповідно до ст. 21 Конвенції ПЕМ (помилки, особливі обставини, технічні причини тощо)

Термін дії:

4 (10) місяців з дати ретроспективної видачі

Відмітка графа 7:

ISSUED RETROSPECTIVELY

⚠ Ретроспективна видача допускається лише за наявності достатніх підстав — їх перелік обмежений Конвенцією ПЕМ

Дублікат сертифікату EUR.1

Коли:

Оригінал EUR.1 вже отриманий, але викрадений, втрачений або знищений

Куди:

До того самого митного органу, що видав оригінал

Термін дії:

Успадковує термін оригіналу — дійсний до тієї самої дати

Відмітка графа 7:

DUPLICATE

Критерій	Ретроспективний	Дублікат
Підстава	Сертифікат не оформлено	Оригінал втрачено / знищено
Строк	2 роки після експорту	У межах терміну дії
Термін дії	4 (10) міс. від видачі	Як в оригіналу

НАПИС ПРО КУМУЛЯЦІЮ В ПІДТВЕРДЖЕННЯХ ПОХОДЖЕННЯ

Ст. 8(3): якщо товар набув статусу походження в Договірній Стороні-експортері шляхом застосування кумуляції (ст. 7) — підтвердження походження **ПОВИННО** містити напис англійською:

CUMULATION APPLIED WITH [name of country/countries in English]

Де розміщується запис:

EUR.1 сертифікат	Графа 7 (Вох 7) <i>Наприклад: «CUMULATION APPLIED WITH MOLDOVA»</i>
Декларація про походження	Після тексту декларації <i>Вписується безпосередньо після стандартного тексту декларації на інвойсі або іншому комерційному документі</i>

Додаток III — Перелік Сторін, звільнених від обов'язку (ст. 8(4))

Договірні Сторони можуть повідомити Спільний Комітет про відмову від обов'язку вносити запис. Перелік таких Сторін публікується в Додатку III до офіційного вісника ЄС (серія C)

Звільнені від обов'язку (Додаток III)	Зобов'язані вносити напис
✓ Держави ЄАВТ (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія) ✓ Боснія і Герцеговина — Офіційно повідомили Спільний Комітет і включені до Додатку III офіційного вісника ЄС (серія C)	Україна — відсутня в Додатку III → Запис «CUMULATION APPLIED WITH...» є ОБОВ'ЯЗКОВИМ при видачі EUR.1 або складанні декларації, якщо походження підтверджено із застосуванням кумуляції.

Декларація про походження: самостійне підтвердження від експортера

Коли можна оформити декларацію?

Поставка невеликої вартості — будь-який експортер

1

Будь-який експортер, товари якого відповідають правилам набуття походження, має право самостійно оформити декларацію на поставку в межах ліміту

до 6 000 євро

Схвалений (уповноважений) експортер — будь-яка сума

2

Статус знімає обмеження по вартості. В декларації зазначається індивідуальний номер, присвоєний митним органом, — як підтвердження права для митниці країни імпорту

Будь-яка сума

Відповідальність експортера

Оформлюючи декларацію, експортер бере на себе повну відповідальність. Митниця має право в будь-який момент вимагати всі підтверджувальні документи. Необхідно постійно контролювати правила — особливо при зміні постачальника чи матеріалу.

Що таке декларація?

Текстова заява, яку експортер розміщує безпосередньо на комерційному документі: інвойсі, пакувальному листі, накладній тощо. Текст визначений Конвенцією.

Переваги декларації

- Не потрібно звертатися до митниці на кожну поставку
- Ретроспективно — протягом 2 років без додаткових підстав
- Швидше у порівнянні з EUR.1 (особливо зі статусом)
- Не потрібно чекати на рішення митного органу

Ретроспективна декларація vs EUR.1

Ретроспективна декларація оформлюється без доведення причин, тоді як ретроспективний EUR.1 вимагає обґрунтування відповідно до ст. 21 Конвенції. Суттєва перевага при виявленні помилок постфактум.

Статус схваленого (уповноваженого) експортера: як отримати та для чого

Процедура отримання статусу в Україні

Самоперевірка та збір документів

1

Перевірте виконання правил набуття походження та відповідність вимогам нац. законодавства (зокрема, відсутність порушень митних правил). Зберіть підтверджувальні документи: довідки про походження сировини, документацію щодо виробничих процесів, калькуляції вартості

Подача заяви та документів

2

Заповніть заяву за встановленою формою відповідно до підзаконного акту України. Форми заяв і необхідний перелік документів визначені нормативно. Документи подаються до уповноваженого митного органу

Розгляд та видача дозволу

3

Митний орган розглядає документи. За позитивного рішення — видається спеціальний дозвіл і присвоюється індивідуальний номер, який зазначається в декларації про походження для інформування митниці країни імпорту

Строк розгляду в Україні

до 90 днів

Переваги статусу схваленого експортера

- Декларації на будь-яку суму без звернення до митниці
- Знімає обмеження 6 000 євро для звичайних декларацій
- Економія часу при регулярному експорті в одні країни
- Прискорення митного оформлення для імпортера

На що звернути увагу

- Постійний контроль правил — при кожній зміні постачальника чи матеріалу
- Готовність надати підтверджувальні документи за запитом митниці
- Порядок отримання — окремий підзаконний акт України

Модуль 5. Цифрові інструменти

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПРЕФЕРЕНЦІЙНОЇ ТОРГІВЛІ

Інструмент	Фокус
Access2Markets <i>Єврокомісія</i>	Тарифи + правила походження ПЕМ + ROSA
ROSA <i>Єврокомісія (в Access2Markets)</i>	Покрокова самоперевірка виконання правил ПЕМ
MacMap <i>МТЦ (ІТС)</i>	Тарифи + антидемпінг + торговельні заходи + наявність УВТ
Rules of Origin Facilitator <i>МТЦ (ІТС)</i>	Правила походження — усі УВТ, не тільки ЄС

ACCESS2MARKETS TA ROSA — ПОРТАЛ ЄВРОКОМІСІЇ

Access2Markets — що перевіряти

1	My Trade Assistant Ввести: код ГС товару + країна експорту + країна імпорту (ЄС)
2	Tariffs Перевірити повну та преференційну ставку мита
3	Rules of origin Знайти list rule для конкретного товару та угоди
4	Origin documents Перевірити допустимі докази походження та їх строки дії

Кроки ROSA: анкета самоперевірки

1	Вибір правила для товару Система показує всі доступні list rules для обраного HS-коду
2	Перевірка застосування правила переробки Чи матеріали без походження класифіковані у дозволених позиціях?
3	Мінімальні операції та територія Чи виробничі операції виходять за межі мінімальних? Чи здійснені в Стороні?
4	Вибір доказу походження EUR.1, декларація-інвойс, строки — система показує вимоги
5	Транспортування Принцип незмінності — перевірка відповідності умовам транзиту
6	Результат Зведена картка: преференційний / ні, яке правило виконано, який документ потрібен

MACMAP TA RULES OF ORIGIN FACILITATOR

Market Access Map (MacMap)	
Access	Тарифи: повна та преференційна ставка. Антидемпінгові, компенсаційні мита, спеціальні заходи. Вимоги до імпорту.
Compare	Порівняння тарифів на один товар у різних країнах. Корисно для визначення найвигідніших напрямків.
Analyse	Перевірка торговельних угод обраної країни. Посилання на тексти угод і протоколи про правила походження.
Trade agreement details	Деталі УВТ + кнопка «Find out more» → перехід до Rules of Origin Facilitator для перевірки list rule.

MacMap → кнопка «Find out more» → автоматичний перехід до ROF з уже заповненими полями. Два портали пов'язані між собою.

Rules of Origin Facilitator			
Найшвидший доступ до правил походження по будь-якій угоді — не лише ПЕМ. Ввести код ГС + країна експорту + країна імпорту			
УВТ	Показує наявність угоди та дату набрання чинності	Ставка	Повна та преференційна ставка мита
Правило	Специфічне правило для товару	Документ	Варіанти підтвердження походження
Текст УВТ	Посилання на текст протоколу про правила походження	Принципи	Кумуляція, толерантність, та інші
Різниця між MacMap і ROF			
MacMap	Широкий: тарифи, заходи захисту, аналітика, усі угоди		
ROF	Вузький: тільки правила походження		

FIRST | CHAIR

Q&A

ok@firstchair.legal

op@firstchair.legal

Survey: Rules of Origin

